

МОЛОДІЖНА ЗЛОЧИННІСТЬ НА ҐРУНТІ РАСОВОЇ НЕТЕРПИМОСТІ: ПРИЧИНИ ТА УМОВИ В ТЕОРІЇ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ

С.Ф. Денисов

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
Інституту права імені Володимира Сташиса
Класичного приватного університету*

Р.С. Якушев

*Інститут права імені Володимира Сташиса
Класичного приватного університету*

Постановка проблеми. Наукові дослідження причин злочинності у вітчизняній кримінології ведуться більше ста років. За весь цей тривалий період вченими здобуті результати, здатні пролити світло на весь комплекс вельми складних соціальних проблем, виявити, систематизувати, оцінити самі різні криміногенні явища і процеси, самі різні соціальні і інші конфлікти [1, с. 26]. На теренах розвитку сучасної кримінологічної науки в Україні, надзвичайно важливим стало питання протидії молодіжній злочинності, зокрема тим злочинам, що вчиняються молодими особами на ґрунті расової нетерпимості. Як зазначає видатний український кримінолог А. П. Закалюк, саме від розуміння та розв'язання питань детермінації залежить досягнення основної мети науки кримінології, якою є доктринальне обґрунтування рекомендацій щодо запобігання злочинності [7, с. 183]. Розробка раціональних запобіжних заходів та визначення меж кримінологічних досліджень у світлі проблеми молодіжної злочинності можлива за наявності пояснення причин такої злочинності [2, с. 187].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питань, пов'язаних з темою даної статті обумовлена нагальною необхідністю створення ефективних заходів протидії зазначеній молодіжній злочинності, з урахуванням питань її детермінації за допомогою використання положень теорії диференціальних зв'язків. Даній проблематиці були присвячені дослідження таких авторів, як: Ю. М. Антонян, М. М. Бабаєв, Я. І. Гілінський, В. О. Глушков, В. В. Голіна, І. М. Даньшин, В. М. Дрьомін, В. П. Ємельянов, Б. Є. Захаров, А. Ф. Зелінський, А. Ф. Істомін, В. С. Комісаров, О. М. Костенко, Д. А. Лопаткін, О. А. Мартиненко, В. М. Панькевич, В. О. Туляков та ін.

Метою даної статті є виявлення причин та умов злочинів, пов'язаних з расовою нетерпимістю, що вчиняються представниками молодіжних субкультур за допомогою теорії диференціальної асоціації, запропонованої у 1924 р. видатним американським кримінологом Едвіном Сатерлендом.

Основні результати дослідження. Питання, пов'язані зі злочинністю, що вчиняється на ґрунті расової, національної, релігійної нетерпимості почали розглядатися законодавцем під час прийняття Закону України № 1707-VI від 5 листопада 2009 р. «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини з мотивів расової, національної чи релігійної

нетерпимості». Основними завданнями прийняття даного закону, як це було зазначено в пояснювальній записці до поданого законопроекту, виступали: уникнення двозначності при кваліфікації злочинів, невідворотність покарання за злочини на расовому ґрунті, що в свою чергу сприяє більш повному виконанню міжнародних зобов'язань України, закріплених у Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 7 березня 1966 р. Щодо профілактики та запобігання даним злочинам законодавець не вбачив доцільності прийняття відповідних рішень. Однак, серед нещодавно прийнятих документів, метою яких є саме протидія даним злочинам є «План заходів з протидії проявам ксенофобії, расової та етнічної дискримінації в українському суспільстві на 2010-2012 рр.» [20]. Даний акт запровадив проведення певних заходів протидії даній злочинності, не приділяючи при цьому достатню увагу питанням її детермінації.

Статистичні дані МВС України свідчать про неухильну тенденцію до зростання злочинів проти іноземців. Саме тому одним і важливих завдань держави є протидія даній злочинності, з урахуванням причин та умов, що детермінують її розповсюдження. Наприклад, з 2002 по 2008 рік кількість злочинів збільшилася з 604 до 1054. За даними Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів за 2009 р. було скоєно 1249 злочинів проти іноземців, а за 2010-1972 злочини [15]. Серйозною проблемою є також висока латентність таких злочинів, яка посилювалася зневажливим ставленням органів внутрішніх справ до цих злочинів, небажанням побачити їхню расистську чи дискримінаційну природу [21, с. 8]. Частіше потерпілі не повідомляють про злочини, вчинені на ґрунті ненависті тому, що побоюються дискримінації чи насильства з боку міліції, не вірять у те, що їхні заяви будуть розглянуті, перебувають у країні нелегально, не знають своїх законних прав, а до того ж, і не володіють мовою на рівні, який би дозволяв викласти їх скарги, а міліція не має адекватних можливостей для перекладу [18]. Однак слід пам'ятати про те, що злочини проти іноземців вчиняються не тільки молодими особами, а й іншими особами, які входять до різних соціальних груп населення.

Злочинність молоді, вчинена на ґрунті расової нетерпимості, як правило зустрічається серед представників сучасних молодіжних субкультур. В Україні лише 2 % молоді перебувають в офіційно зареєстрованих молодіжних організаціях і понад 25,5 % – у неформальних угрупованнях [25, с. 52]. Саме такими неформальними угрупованнями і є сучасні молодіжні субкультури. Молодіжна субкультура – це неформальні угруповання, які відображають ставлення певної групи молоді до процесів у суспільстві [25, с. 52].

Поняття молодіжна субкультура частково можна пов'язати з концепцією конфлікту субкультур, яка була розроблена Альбертом Коеном у 1955 р. А. Коен зменшив масштаб соціальних груп і розглянув особливості культурних цінностей кримінальних об'єднань (банд, співтовариств, угруповань). У таких мікрогрупах можуть формуватися свої мінікультури (погляди, звички, уміння, стереотипи поведінки, норми спілкування, права й обов'язки, заходи покарання порушників норм, вироблених такою мікрогрупою) – цей феномен отримав назву субкультури. Як правило, кримінальна субкультура знаходиться в протиріччі з пануючими в суспільстві цінностями. Потрапляючи в злочинну групу, сприйнявши її суб-

культуру, людина як би звільняється від інших соціальних заборон, більш того, їх порушення не зрідка буває однією з норм кримінальної субкультури [8, с. 85].

Під субкультурою взагалі, слід розуміти сукупність норм і правил поведінки, традицій, звичаїв і зовнішньої атрибутики, що існують всередині визначеної соціальної мікрогрупи осіб, об'єднаних певним загальним інтересом, підтримуються всіма членами цієї групи і відрізняються від загальноприйнятих у суспільстві [4, с. 14]. Суміжним з поняттям субкультури є поняття «контркультура», яке використовується для позначення різних груп молоді, що протиставляють себе по відношенню до суспільства. Для таких мікрогруп характерні нігілізм, анархізм, радикальний екстремізм, культивування та пропагування насилля, наркоманії, алкоголізму тощо [26, с. 16].

На сьогоднішній день сучасні молодіжні субкультури нараховують більше десяти різних стилей, що різняться між собою специфічними ознаками; серед них вирізняють: готів, емо, панків, реперів, скінхедів тощо. Всі вони є неформальними соціальними мікрогрупами, адже характерною ознакою для всіх стилів сучасних молодіжних субкультур є наявна відмінність від домінантної панівної культури суспільства.

Особливої уваги заслуговує такий субкультурний стиль, як скінхеде. Саме для даної мікрогрупи є більш характерною делінквентна поведінка молоді, що може виражатися у вчиненні ними злочинів на ґрунті расової нетерпимості. За даними О.А. Мартиненко в Запорізькій області нараховується 150 скінхедських угруповань, в Одеській – 105, у Чернігівській – 126, у м. Києві – 793, в інших областях показник коливається від 15 до 60 угруповань [15]. На прикладі мікрогрупи скінхедів, доцільно проводити дослідження причин та умов злочинів, пов'язаних з расовою нетерпимістю за допомогою такої теорії детермінації злочинності, як теорія диференціальної асоціації.

Теорія диференціальної асоціації, чи як її ще називають теорія диференціальних зв'язків, бере свій початок від соціологічної школи позитивістського підходу до розуміння причинності злочинів. Дана теорія була розроблена американським кримінологом Едвіном Сатерлендом (1883-1950 рр.) та його прихильниками, особливо його учнем Д. Крессі. Відповідно до основних положень теорії, що вперше були викладені в книзі «Принципи кримінології» (1924 р.), людина не народжується злочинцем, а стає ним [14, с. 131]. Теорія диференціальної асоціації полягає в тому, що особа засвоює злочинну поведінку не тому, що має до цього схильність, а тому що бачить більше прикладів кримінальної поведінки. Відтак вона запозичує негативні моделі поведінки. Якби неповнолітній з дитинства мав інше коло спілкування, він став би іншою особою. Злочинні погляди та навички засвоюються молоддю особою здебільшого при безпосередньому неформальному спілкуванні (цьому також сприяє виховання в школі, відсутність психологічного контакту з батьками тощо) [10, с. 49]. Кримінологічні дослідження показали, що особи з делінквентною поведінкою живуть у соціальних групах, на них впливає характер соціальних внутрішніх зв'язків сім'ї, школи та ін. Відомо, що мікросуспільство – середовище в цілому має свої стандарти злочинності та делінквентності, та ці стандарти підтримуються незалежно від того, хто живе в даному районі [24, с. 174].

Слід зазначити твердження Д. Крессі, з метою правильного тлумачення теорії Сатерленда: «Сатерленд, не стверджує, що люди стають злочинцями в силу

того, що їх оточує злочинний образ поведінки, а стверджує, що вони стають злочинцями в силу надлишку в них подібного роду «зв'язків» у порівнянні з тими «зв'язками», які вони мають з антизлочинним образом поведінки» [12, с. 92].

Значний вплив, у процесі формування даної теорії, надала «теорія наслідування» французького соціолога Габрієля Тарда, який зазначав, що вирішальну роль в поведінці людей відіграють відповідність та наслідування поведінки від однієї особи до іншої [14, с. 131].

Я. І. Гілінський зазначає, що всі зазначені теорії, соціологічного напрямку позитивістського підходу, є одними із течій розвитку девіантологічної думки серед представників наук криминології та девіантології. На ряду із вищевказаними теоріями стоять такі теорії як: теорія функціоналізму (Е. Дюркгейм), теорія соціальної дезорганізації (Ф. Знанецький, Р. Парк), теорія аномії (Р. Мертон), теорія контролю (Т. Хірші), теорія стигматизації (Ч. Кулі, Е. Гоффман) тощо. Всі вони є теоріями пояснення девіантності в поведінки людини та відповідно теоріями детермінації злочинної поведінки чи злочинності в цілому [3, с. 118].

Серед загальних причин злочинів, вчинених на ґрунті расової нетерпимості представниками скінхедського молодіжного руху на підставі факторів, від яких залежать ступень конформності особи, запропонованими О. М. Яковлевим [27], можна виділити наступні дві групи причин:

1) причини, що зумовлюють потрапляння молодих осіб під вплив субкультури;

2) причини, що детермінують вчинення даними особами злочинів.

Перша група причин є непрямую, адже вона безпосередньо не детермінує злочинність, викликану на ґрунті расової ворожнечі чи нетерпимості, адже особа, потрапивши до соціальної мікрогрупи може й не вчинити злочин, не зважаючи на вплив такої групи на конкретну особу. Проте важливість дослідження даних причин є не аби якою. Це пов'язано із впровадженням певних засобів, з метою не потрапляння конкретної молоді особи під вплив конкретної неформальної культури. Серед причин, які сприяють приходу молоді у неформальні групи, в тому числі й в ті, що засновані на ідеях екстремізму та ксенофобії, можна виділити зокрема:

1) автономізацію підлітків і юнаків, що проявляється у прагненні до самостійності, незалежності, пошуку можливості самореалізації;

2) відчуття захищеності, набуте в групі, що в свою чергу підвищує самооцінку особи;

3) можливість відкриття нових джерел інформації, яку особа не отримує в сім'ї чи навчальному закладі;

4) емоційно насичене спілкування, задоволення від групової діяльності;

5) можливість подолання внутрішнього конфлікту особистості та конфлікту в мікросоціумі;

6) гедонізм (прагнення до отримання максимально сильних приємних відчуттів);

7) бажання молоді компенсувати недоліки спілкування, які закладені в традиційних структурах навчальних закладів [11, с. 93-94];

8) негативні явища в сім'ї.

Другу групу причин складають безпосередньо ті фактори, що зумовлюють вчинення злочинів з мотивів расової нетерпимості. Дану групу детермінантів

складають: залежність від культу мікрогрупи, психологічний вплив співучасників групи на особу, поширення ЗМІ, телебаченням, художніми фільмами злочинної субкультури [16, с. 11], в тому числі, що пропагує розвиток расової ворожнечі та інші. Окрім наведених причин можна додати вироблену агресію, що направлена на іноземних осіб. Поява даної агресії може зумовлюватися різними факторами. Серед них: генетична схильність до такої поведінки, матеріальні або іншого роду заохочення за насильницьку поведінку (наприклад, отримання грошей внаслідок скоєння грабежу), наявність прикладів злочинної некараної поведінки, яка викликає у людини впевненість в тому, що подібний акт його поведінки також залишиться некараним [5, с. 160] та вчинення іноземцем злочину чи правопорушення проти даної молодшої особи чи проти його близьких, що зумовило появу ненависті до всіх представників його іноземної національності. Саме зазначені причини можуть сформуватися під впливом інших осіб. Даний вплив й може схилити молоду особу до вчинення злочину.

Положення теорії диференціальної асоціації дають змогу зрозуміти, що вплив на особу, результатом якого є вчинення такою особою злочину, здійснюється через певну групу причин, що відходять від учасників тієї групи, в якій знаходиться та чи інша молода особа, проте одним, та у випадку молодіжної субкультури скінхедів, найголовнішим чинником детермінації злочинності є саме умови. Умови безпосередньо не схиляють особу до вчинення злочину, а сприяють даному вчиненню, однак це не стосується випадку, коли особа потрапляє під вплив молодіжної субкультури. В останній, зазвичай, умови і стають рушійними факторами злочинності. Умови злочинів, що вчиняються молодими особами на ґрунті расової нетерпимості в даному контексті збігаються з умовами перебування в мікрогрупі. Особа, яка бажає перебувати в такій мікрогрупі наслідую певні акти поведінки її учасників саме під впливом умов. Однією з найголовніших умов розповсюдження злочинності, серед молоді, що перебуває в скінхедських угруповуваннях, є ідейність.

Ідейність формується на пропагуванні певних засад, підґрунтям яких є екстремізм, ксенофобія, шовінізм та інші близькі за своєю суттю явища. Зазначені терміни хоча й пов'язані між собою, проте за певними ознаками різняться.

А.Ф. Істомін, Д.А. Лопаткін, зазначають, що під екстремізмом слід розуміти діяльність суспільних об'єднань та організацій, посадових осіб та громадян, що оснований на насильницьких та протиправних діях, які направлені на відвернення від конституційних прав і свобод людини, суспільства та держави [9].

Термін ксенофобія походить від грецьких слів ξένος (ксенос), що означає «чужинець», «незнайомець», та φόβος (фобос), що означає «страх» – це хворобливий стан, що виявляється у нав'язливому страху перед чужинцями чи просто чогось незнайомого, чужоземного [23].

Під шовінізмом П.С. Кузик розуміє національну ідеологію, яка з метою досягнення інтересів чи поривань власної нації вмотивовує або виправдовує здійснення нею послідовної експансіоністської чи якоїсь іншої агресивної або недружньої політики щодо окремих спільнот і об'єднань, расових, етнічних та етнорелігійних груп, національних меншин чи їхніх представників, і через провокування конфліктів та міжнародної напруженості безпосередньо загрожує глобальній безпеці [13, с. 7].

В точності жоден молодіжний рух не відображає всі ознаки зазначених понять, однак багато з них властиві саме скінхедському молодіжному руху (молодіжній субкультурі).

Серед молоді в різних містах України поширюються райони, де «модно бути скінхедом, бонхедом» і певним чином брати участь у нетолерантній діяльності, починаючи від образи людей неслов'янської зовнішності й закінчуючи побиттям і вбивствами. Найчастіше насильство спрямовано проти іноземних студентів, біженців та іммігрантів, бізнесменів, туристів [21].

Нетерпимість до інших націй та рас розпалюють неонацистські рухи та організації. Зокрема, організація «Патріот України» проповідує монорасове мононаціональне суспільство, збудоване на принципах Української національної величчя та соціальної справедливості, і прагне відновити Білу Цивілізацію, що спроможна зробити, на їхню думку, лише Українська нація. «Патріот України» ставить перед собою мету змінити державний устрій на організований Український Націоналізм, що діятиме на принципах Націократії, яка настане за влади Нації у власній державі [19].

Наступною не менш важливою умовою пропагування злочинності, як для руху скінхедів, так і для будь-якої іншої молодіжної субкультури, є символіка й атрибутика. Світогляд субкультурної групи поширюється на новачків здебільшого саме через символіку, музичні тексти чи подібні матеріали. Останнім часом значну роль і в «пропаганді», й просто у спілкуванні та налагодженні горизонтальних зв'язків відіграє Інтернет [22, с. 11]. Результати дослідження під назвою «Расизм та ксенофобія в Україні» [21] свідчать, що в Україні активізувався рух молодіжних неформальних об'єднань, діяльність яких спрямована на насильницькі дії на ґрунті расової та національної ворожнечі. Ці об'єднання активно використовують мережу Інтернет, у якій діють щонайменше 30 веб-сайтів неонацистського й ультранационалістичного характеру [17, с. 7].

У символіці скінхедів центральне місце посідає «кельтський хрест», скошений «конфедератський» хрест. Поширені рунічні символи, що їх свого часу використовували в нацистській Німеччині: здвоєна руна «зиг», руна «отал» та інші. Останнім часом стали дуже поширені (під впливом спорідненої зі скінхедами субкультури футбольних фанатів) нарукавні нашивки із зображенням українського прапора, бейсболки з малим гербом України («тризубом») [22, с. 11].

Іноді скінхеди використовують нашивки із зашифрованими, зрозумілими тільки своїм (ця система кодувань, як і специфічний сленг, є звичайною рисою молодіжних субкультур) гаслами. До таких гасел належать, приміром, «88!»; «Oi!»; «14 Words». Ці «шифрування» та їх комбінації (на кшталт «WP! 14/88!») рясніють на численних виданнях скінхедів, на обкладинках аудіо-касет та CD-дисків, їх використовують у графіті, татуюваннях і нашивках.

Зовнішній вигляд є як умовою перебування в даному молодіжному русі, так і умовою вчинення злочинів. В одязі скінхедів переважає стиль «мілітарі» (камуфляжні штани та куртки); військові й стилізовані під військові високі шнуровані черевики на грубій підошві, іноді зі сталевими носачами (популярність має продукція фірм «Доктор Мартінс» та «Гріндерс»); короткі спортивні куртки (так звані «бомбери» чи куртки різних футбольних клубів) чорного, захисного або, рідше, синього кольору; часто-густо підтяжки, напіввійськові кепі (так звані

«гансівки»); чорні джинси з високо підкоченими холошами, рідше – довгі чорні плащі «генрихи». Іноді скінхеди оперезаються армійськими ремнями «радянського» зразка, перед тим заливши всередину пряжки свинцю для важкості. В умілих руках такий ремінь – небезпечна зброя. Характер даного одягу свідчить про можливість нанесення тілесних ушкоджень людині. Основна зовнішня ознака скінхеда – це поголена або коротко, «під нуль», пострижена голова. Іноді авторитетні члени руху, лідери, дозволяють собі охайну коротку борідку. Важлива частина іміджу бритоголових – татування зі специфічно скінівською або виразно нацистською символікою. Існує також певна мода на зображення з язичницькими сюжетами чи кельтськими орнаментами [22, с. 11].

Висновки. Таким чином, фактори, що зумовлюють розвиток молодіжної злочинності, на ґрунті расової нетерпимості, можна дослідити за допомогою теорії диференціальної асоціації, що визначає, в свою чергу принцип виявлення конкретних причин та умов, які утворюються в мікрогрупі. Саме друзі, приятелі, товариші, що також є представниками конкретної молодіжної субкультури впливають на особу та можуть схилити її до вчинення злочинів. Цей процес відбувається, зокрема під впливом наступних приводів:

- 1) примушування особи підтвердити своїми діями повноправну участь у групі;
- 2) відкрите та гласне вираження неповаги до національних меншинств;
- 3) становлення та підтвердження власного авторитету;
- 4) повага до тих протиправних дій, що особа вчиняє;
- 5) отримання дозволу носити певний одяг та використовувати певну атрибутику;
- 6) подолання жаги помсти за окрему протиправну поведінку іноземців.

Питання протидії злочинам, що вчиняються представниками молодіжних субкультур на підґрунті расової нетерпимості: ксенофобії та екстремізму, вирішується саме за допомогою аналізу їх детермінації. Саме після виявлення відповідних причин та умов вчинення злочинів даними особами можна будувати відповідну стратегію протидії. Дану стратегію, слід будувати на впровадженні інституціональної профілактики злочинності, з урахуванням особливостей такої соціальної системи як молодіжна субкультура [6, с. 50]. Цей процес пов'язаний із впровадженням наступних заходів: забезпечення належного сімейного та навчального виховання, розробка механізму контролю за електронними ресурсами у світовій мережі Інтернет, вдосконалення роботи правоохоронних органів щодо ефективності розкриття вказаних злочинів, впровадження міжнародних культурних та спортивних заходів, які б стимулювали молодь до формування положень гуманізму в їх свідомості.

Теорія диференціальних зв'язків в наш час, відповідно до наведених в статті досліджень, а саме використання її положень, є беззаперечно актуальним процесом виявлення детермінації того чи іншого виду злочинності, що передбачає участь особи у певній соціальній мікрогрупі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Антонян Ю.М.* Концепция причин преступности и причины преступности в России / Ю.М. Антонян // Российский следователь. – 2004. – № 8. – С. 26-32.
2. *Бузало П.М.* Соціологічний підхід у поглядах на проблему детермінації злочинності / П.М. Бузало // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2005. – № 1. – С. 187-194.

3. *Гилинський Я.И.* Девиантологія: соціологія преступності, наркотизма, проституції, самоубивств и других «отклонений» / Я. И. Гилинский. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004. – 520 с.
4. *Денисов С. Ф.* Вплив кримінальної субкультури організованих груп на молодіжну злочинність / С.Ф. Денисов // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 8-9 квітня 2005 р. «Теоретико-прикладні проблеми протидії організованій злочинності та злочинам терористичної спрямованості». – Л., 2005. – С. 14-20.
5. *Денисов С.Ф.* Перетворення агресії у норму поведінки (за результатами соціологічного дослідження) / С.Ф. Денисов, В.І. Додонова, Ю.О. Легеца // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2002. – № 1. – С. 157-163.
6. *Дрьюмін В.М.* Інституціональна теорія відтворення та протидії злочинності / В.М. Дрьюмін // Право України. – 2009. – № 7. – С. 45-51.
7. *Закалюк А.П.* Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки / А. П. Закалюк. – К. : Вид-ий дім «Ін Юре», 2007. – 424 с.
8. *Иншаков С.М.* Зарубежная криминология: Учеб. пособ. / С.М. Иншаков. – М. : Изд. группа ИНФРА-М-НОРМА, 1997. – 374 с.
9. *Истомин А.Ф., Лопаткин Д.А.* К вопросу об экстремизме // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lawmix.ru/comm.php?ip=9080>.
10. *Іванов Ю.Ф.* Криминологія: Навч. посіб. / Ю.Ф. Іванов, О.М. Джужа. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. – 264 с.
11. *Корпач Н.І.* Молодіжна субкультура в сучасній Україні / Н.І. Корпач // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – № 21. – С. 93-97.
12. *Крэсси Д.Р.* Развитие теории. Теория дифференцированной связи / Д. Р. Крэсси // Социология преступности: сборник статей. – М., 1966. – С. 88-105.
13. *Кузик П.С.* Націоналізм та шовінізм у міжнародних відносинах : дис...канд. політ. наук: 23.00.04 / П. С. Кузик; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2004. – 19 с.
14. *Лунеев В.В.* Курс мировой и российской криминологии : Учебник. – В 2 т. – Т. I. Общая часть / В.В. Лунеев. – М. : Изд-во Юрайт, 2011. – 1003 с.
15. *Мартиненко О.А.* Україна в переддень ЄВРО-2012: проблеми прав людини в контексті взаємин між «свій» – «не свій» / О. А. Мартиненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pclub.dn.ua/media/ukraine_against_racism_2011.ppt.
16. *Напиральська О.І.* Вплив засобів масової комунікації на формування злочинної поведінки молоді : дис...канд. юрид. наук: 12.00.08 / О.І. Напиральська; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2010. – 20 с.
17. *Оверчук О.В.* Становлення сучасних рухів протесту в Україні / О. Оверчук // Сучасна українська політика. – 2010. – № 21. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Sup/2010_21/Rozdil_2/05_Overchuk.pdf.
18. Оптимізація державної політики щодо попередження та протидії проявам ксенофобії та расизму в Україні / Національний інститут стратегічних досліджень // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/September09/17.htm>.
19. Офіційний сайт ВГО «Патріот України» – Нація понад усе! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://patriotukr.org.ua>.
20. План заходів з протидії проявам ксенофобії, расової та етнічної дискримінації в українському суспільстві на 2010-2012 роки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=73779&cat_id=63078.
21. Расизм і ксенофобія в Україні: реальність та вигадки. / Харківська правозахисна група; Художн.-оформлювач Б. Є. Захаров. – Х. : Права людини, 2009. – 192 с.

22. Федорович І. Моніторинг проявів расової та етнічної ворожнечі чи нетерпимості в українському сегменті інтернету поширення мови ворожнечі до заклик до нетерпимості (мова ворожнечі, як зброя для правовою риторикі) / [І. Федорович, С. Ковбасюк, В. Ліхачев, М. Буткевич]. // К. : ФО-П «Борбулевич З.І.», 2011. – 76 с.

23. Феовілова В. Ксенофобія – виклик сучасності: посібник для проведення занять з персоналом ОВС / В. Феовілова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umdpl.info/index.php?id=1258643127>.

24. Фрайди П. Преступность молодежи и ее предупреждение: стратегия воздействия / П. Фрайди // Криминологические исследования в мире. – М., 1995. – С. 171-178.

25. Череповська Н. Роль медіа-культури у формуванні молодіжних субкультур / Н. Череповська // Соціал. педагог. – № 11 (23). – 2008. – С. 51-63.

26. Шемякина В.В. Криминальная субкультура в современной России : дис...канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. В. Шемякина; Челябинский гос. ун-т. – Челябинск, 2010. – 27 с.

27. Яковлев А.М. Социология преступности (криминология): Основы общей теории / А. М. Яковлев. – М. : Содействие новый век, 2001. – 239 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://crimestudy.ru/smartsection.item.7>

Денисов С.Ф., Якушев Р.С. Молодіжна злочинність на ґрунті расової нетерпимості: причини та умови в теорії диференціальної асоціації

У статті досліджується ефективність застосування окремих положень теорії диференціальної асоціації Е. Сатерленда при визначенні детермінації злочинів, що вчиняються на ґрунті расової нетерпимості представниками сучасних молодіжних субкультур.

Ключові слова: теорія диференціальної асоціації, мікрогрупа, субкультура, детермінація, причини, умови, молодіжна злочинність, расова нетерпимість.

Денисов С.Ф., Якушев Р.С. Молодежная преступность на почве расовой нетерпимости: причины и условия в теории дифференциальной ассоциации

В статье исследуется эффективность применения отдельных положений теории дифференциальной ассоциации Э. Сатерленда при определении детерминации преступлений, которые совершаются на почве расовой нетерпимости представителями современных молодежных субкультур.

Ключевые слова: теория дифференциальной ассоциации, микрогруппа, субкультура, детерминация, причины, условия, молодежная преступность, расовая нетерпимость.

Denisov S.F., Yakushev R.S. Youth criminality on soil of racial intolerance: reasons and terms in the theory of differential association

The article analyses efficiency of application of separate positions of theory of differential association of E. Satherlend in relation to determination of crimes which are accomplished on soil of racial intolerance the representatives of modern youth subcultures.

Key words: theory of differential association, mini groups, subculture, determination, reasons, terms, youth criminality, racial intolerance.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2012.